

Financiranje municipalnih projekata u RH

drs. Dražen Kučan MBA MSc
Kučan Projekti d.o.o. Zagreb

Sadržaj

1. Uvod
2. Koji se municipalni projekti financiraju u RH i kako / primjer Slovačke / ključni pojmovi i financijski instrumenti;
3. Koji su osnovni parametri uspješne municipalne transakcije koja se danas može financirati u RH;
4. Primjer financijske strukture projekta konverzije biomase u energiju
5. Zaključak

Uvod

- Investicijska klima u RH poprilično je nepovoljna za strane ali i strateške investitore zbog netransparentnosti, percepcije o velikoj korupciji i totalne birokratiziranosti sustava na gotovo svakoj razini;
- Za ozbiljniji investicijski projekt u RH projektni ciklus traje dva do tri puta duže (čitaj: u prosjeku dvije do tri godine) no što je to slučaj u EU zemljama ali i našoj direktnoj konkurenciji poput Češke, Slovačke ili Mađarske;
- Kao posljedica tog situaciji strana direktna investiranja ozbiljno padaju (po HNB-u, sa Euro 3.3. milijarde u 2007. na Euro 400 milijuna u 2008.)...iznimka dakako nisu ni razvojni municipalni projekti bilo da se radi o otpadu, energiji ili vodovodnoj infrastrukturi.
- Jedini se izlaz za sada nudi kroz razne forme EU fondova, i to neučinkovito i sa zakašnjenjem.

Koji se municipalni projekti danas financiraju u RH i kako

- Razvoj se vodovodne odnosno kanalizacijske infrastrukture isključivo financira putem raspoloživih EU fondova i to neučinkovito, sa velikim kašnjenjem, riječ je o nepravovremenom odnosno zakašnjelom povlačenju barem cca Euro 65 milijuna IPA sredstava;
- Sustav upravljanja otpadom na dobrom je putu da se uspostavi na noge takodjer zahvaljujući domaćem znanju potpomognutom raznim EU fondovima, no strateški interes stranih privatnih ulagača praktički ne postoji nakon loših iskustava (npr. Saubermacher u Osijeku, Remondis u Zadru i Zagrebu, Carl Bro u postavljanju dalmatinske strategije upravljanja otpadom, itd);
- Energetski projekti su danas jedini segment municipalnog razvoja gdje uz mogućnost financiranja pomoću EU instrumenata postoji jasan apetit i zanimanje kako strateških tako i stranih ulagača, iako i ovdje postoji mnogo frustracija.

Primjer Slovačke

- Jedan od najpozitivnijih regionalnih primjera investicijskog okruženja za projekte iz obnovljivih izvora energije;
- Projekti iz domene municipalnog razvoja već uživaju punu potporu EU strukturalnih fondova;
- Sektor obnovljivih izvora energije razmatra se strateški na nacionalnoj razini te mu se pridaje iznimna važnost;
- Tako je primjerice garantirana feed-in tarifa za investicije u solarnu energiju (PV) trenutno najviša u EU, tj. 45 Euro centi po KWh na period od 15 godina.

Ključni pojmovi za lakše snalaženje

- Instrumenti multilateralne financijske pomoći i izvora financiranja (EU: ISPA, IPA, SAPARD, CARDS; Svjetska Banka, Europska Investicijska Banka, EBRD);
- Instrumenti bilateralne financijske pomoći i izvora financiranja (npr. Austrija, Španjolska, Italija, Vel. Britanija, SAD);
- Izvori dužničkog financiranja: sve komercijalne banke;
- Izvori privatnog rizičnog kapitala i vlasničkog financiranja: nekoliko ključnih tzv private equity i venture capital fondova.

Što je IPA

- Hrvatska: IPA budžet za period od 2007. do 2011. iznosi cca Euro 750 milijuna;
- Postoji ukupno pet IPA komponenti:
  - Prva komponenta: Pomoć u tranziciji i jačanju institucija;
  - Druga komponenta: Prekogranična suradnja;
  - Treća komponenta: Regionalni razvoj;
  - Četvrta komponenta: Razvoj ljudskih resursa;
  - Peta komponenta: Ruralni razvoj.

IPA Alokacije 2007 - 2011

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	TOTAL (Euro mil.)
Prva kompon.	49.6	45.4	45.6	39.5	40	220.10
Druga kompon.	9.7	14.70	15.90	16.20	16.5	73
Treća kompon.	45.05	47.6	49.7	56.8	58.2	257.35
Četvrta kompon.	11.38	12.7	14.2	15.7	16	69.98
Peta kompon.	25.50	25.5	25.8	26	26.5	129.40
Ukupno svake godine	141.23	146	151.20	154.20	157.20	749.83

Osnovni parametri uspješne transakcije

- Ključni elementi pripreme projekta, poput investicijske studije, studije izvedljivosti, pravog poslovnog plana, studije utjecaja na okoliš...iznimno su dobro i profesionalno pripremljeni dokumenti, bilo putem savjetnika ili stručnih timova;
- Pakao birokratskih prepreka je u većoj mjeri savladan (npr cca 62 dozvole za projekt konverzije biomase u energiju – kako si možemo dozvoliti takav okvir birokracije);
- Ukupna razina vlastitog kapitala / vlastitih investicija u projektu premašuje barem 35%, a u slučajevima riskantnijih struktura i 45%;

Osnovni parametri uspješne transakcije (2)

- Nekoliko operativnih i financijskih scenarija / modela u kojima se iznimno dobro testiraju nepredvidjene / stresne situacije, a poglavito kašnjenja u izvedbi te problemi u optimiziranju svih vidova tehničkih i ekonomskih performansi, posebice u hrvatskom okruženju;
- U slučaju većih volumena investicija svakako je poželjan sindikat banaka; dok se pri manjim investicijama svakako treba pozabaviti pregovorim sa nekoliko individualnih banaka;
- Uloga equity odnosno venture capital fondova je limitirajuća za projekt no katkada jedini izlaz prema zatvaranju financijske konstrukcije.

Primjer uspješne financijske strukture municipalnog projekta

- Konverzija biomase u energiju jedan je od najpovoljnijih obnovljivih izvora na raspolaganju našoj zemlji zbog iznimno bogatih i šumskih i poljoprivrednih resursa kao i otpada;
- Dobar primjer investicijske / troškovne strukture jednog austrijskog CHP iz biomase projekta u RH jasno dočarava potrebnu razinu kompleksnosti kako bi se transparentno pokazala profitabilnost projekta;
- Projekt je star cca 18 mjeseci te u današnjim financijskim uvjetima ne bi se mogao financirati sa tako relativno niskim udjelom vlastitog kapitala; ključni nosioci projekta bi povisili taj udio na minimalno 35% do 40% ukupne kapitalne strukture.

Primjer uspješne financijske strukture municipalnog projekta (2)

- Osnovni parametri
  - 2.2MW CHP operacije; na bazi 8,000 sati godišnje;
  - Prva faza: 12 godišnja garantirana feed-in tarifa od Euro 142,000 po MWh, te očekivana proizvodnja od cca 43 milijuna KWh godišnje, rezultira sa projekcijom prihoda od Euro 6.1 milijun;
  - Druga faza: 18 godina garantirana, za 20% umanjena feed-in tarifa od Euro 113,600 po MWh, sa istom očekivanom razinom proizvodnje;
  - Planirana godišnja proizvodnja topline 18.264 MWh sa cijenom od Euro 25,000 po MWh, rezultira sa projekcijom prihoda od Euro 456,600;
  - CO2 certifikati od 6000 MT godišnje uštede procjenjuju se da vrijede cca Euro 48,000 godišnje ali za samo prvih pet godina projekta.

Primjer uspješne financijske strukture municipalnog projekta (3)

- Kapitalni troškovi na osnovi EPC ugovora: cca Euro 25.75 milijuna
- Financiranje:
  - 30% temeljnog kapitala cca Euro 7 milijuna na rok od 30 godina;
  - 70% HBOR-ovog zajma na 15 g. cca Euro 16.5 milijuna;
  - Interim financiranje cca Euro 1.4 milijuna na rok od 12 godina;
  - Sekundarni HBOR zajam za pripremu projekta cca Euro 600 tisuća na rok od 12 godina
- Sirovina:
  - na bazi 3.4MWh/t, Euro 45.- po toni, godišnja potrošnja 56,000 tona, ukupni trošak Euro 2.52 milijuna odnosno Euro 13.15 po MWh
- Operativni troškovi
  - (osoblje, održavanje 1.56%, rezerve 0.2%): cca Euro 700,000
- Ostali troškovi: cca Euro 205 tisuća
- Ukupno troškovi: cca Euro 6.5 milijuna
- Prihodi (sa prethodnog slajda): cca Euro 6.56 milijuna, dakle cca Euro 60,000 godišnja dobit

Zaključak

- Hrvatska je još uvijek klasično tranzicijsko tržište, sasvim (i rekao bih namjerno) netransparentno, donekle korumpirano (ovisi od slučaja do slučaja) te upravo **bolno nesklono reformama** (municipalni sektor kao utočište starijim kadrovima);
- **Kapaciteti i spremnost** za pripremu i izvedbu projekata na lokalnoj razini i dalje su slabiji od stvarnih potreba razvoja, no pomaka na bolje ima (primjerice postoje ROP-ovi za svaku hrvatsku Županiju, pojedini regionalni poduzetnički centri rade kvalitetno i punom parom);
- **Neznanje, gotovo nezainteresiranost**, u smislu kapaciteta kao i pripreme održive financijske strukture projekata odnosno **nepoznavanje** širokog spektra instrumenata multi- i bilateralne financijske pomoći Hrvatskoj ozbiljna su kočnica puno bržem zamahu lokalnog razvoja;
- **Nepromišljenost i nedostatak fokusa** na strateškoj razini boljka je na gotovo svakoj političkoj razini današnje Hrvatske.

Kratka biografija Dražen Kučan

- Od 2007 samostalni savjetnik u razvoju projekata municipalne infrastrukture i obnovljivih izvora energije posebice na EU projektima u RH i široj regiji;
  - 2002 – 2007 Direktor Investicijskog Bankarstva (poslovi spajanja i preuzimanja tvrtki) u Raiffeisenbank Austria, Zagreb;
  - 1997 – 2002 Stariji Manager za pitanja investicija i održivog financiranja u zemljama tranzicije, Tebodin Engineers & Consultants BV, The Hague, Nizozemska;
  - 1995 – 1997 Analitičar plinskog tržišta Beneluxa i cijena plina za Mobil Gas Europe, Inc. The Hague, Nizozemska
- **Obrazovanje**
    - MSc iz obnovljivih izvora energije, Tehnički Fakultet Beč;
    - Drs / MBA, Nijenrode University, Breukelen, Nizozemska;
    - BA / Diplomirani sociolog, Filozofski Fakultet, Zagreb

Pozivam na diskusiju!

Hvala na pažnji!